

Vl. Lišauskas
51 Norwood Ave.,
Brooklyn 8, N.Y.

LAISVOJI LIETUVA

Lietuvių savaitraštis
Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis
911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian
Regeneration Association
911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

XI metal.

Kaina 10 c.

Ketvirtadienis, sausio (January) 10 d. 1957 m.

Kaina 10 c.

Nr. 1 (311)

Garsi, didinga Lietuvos praeitis...

Sovietinio žmogaus-žvėries šėšelis

Po žiauriojo Stalino pašalinimo iš Sovietų valdžios viršūnių, varžtai buvo kiek atleisti ir dėka to, pavergtų kraštų ir Rusijos gyven-tojai turėjo progos kiek daugiau sužinoti, kaip laisvų šalių piliečiai gyvena; kur kalba ir spauda nevaržoma, kur susirinkimai, sa-vais, visuomeniniai ir valstybi- niais reikalais leidžiami, kur ša- lies pareigūnus gali girti ar peikti ir kur žmonės darbininkai už dar- bą gauna tinkamą atlyginimą ir ne tik darba, bet ir gyvenamą vie- tą gali keisti, kada tik nori.

Geriau pažindami vakariečių darbininkų judėjimą ir laisvę, pir- miausiai sukilo vokiečių darbinin- kai, reikalaudami laisvės ir žmo- niškesnio atlyginimo už atliktą darbą. Vokiečių darbininkų judė- jimą nuslopinus, sovietai teisinio, kad vokiečių darbininkų judėji- mas yra išsuktas vakarų piniguo- čiu, o darbininkai ešą patenkinti. Tačiau tokia daina nenuramino darbininkų. Po vokiečių, tokius ir panašius reikalavimus iškėlė Len- kijos darbininkai. Lenkų darbinin- kų reikalavimų dalį rusai patenki- no ir kiek apramino, bet vos tik šiaip taip aptvarkė lenkus, žūtū- tinei kovai prieš atėjūnus sukyla Vengrų tauta. Tvirtas Vengrų tau- tos pasiryžimas suglaustomis gre- tomis atsistoti prieš milžiną, pas- klido po visą platųjį pasaulį. Ven- grai žuvo ir žūsta tūkstančiais, bet ginklo nepadeda ir tas atveria pa- saulio akis, veikia jo sąžinę. Šian- dien yra aišku, kad niekas taip neparode Kremliaus kėslų, ir jų pasiūstų budelių žiaurumo, kiek didvyriškas Vengrų tautos pasi- priėmimas.

Sovietų pasaka, kad jų vergijo- je esančios tautos pačios prašėsi būti priimanos į sovietinį bučių, kaip kad sovietai skelbė prisijun- gę Lietuvą ir kitus kraštus, pakvi- po biauriu melu, kuriuo pasipiktī- no ne tik laisvę mylįs pasaulio dar- bininkas, bet net ir kai kurių kraš- tų, sovietiniu apinasriu užmauti ir iš Kremliaus valdomi komunistai. Dar daugiau žmonės pasipiktino, kai Vengrų pasipriešinimo pris- pirti, sovietai pažadėjo duoti ven-

grams laisvę, jei jie padės ginklus, o kai padėjo, tai užuot tesėję duo- tą žodį, sutelktomis ir keleriopai viršijančiomis jėgomis — užpuole šaudydami visai nekaltus, sugriau- dami išstus kvartalus gyvenamu- jų namų ir vaikų ligoninę Buda- pešte, kurioje buvo 300 sergančių vaikų, nors apie tai jie ir buvo perspėti. Sovietinio žmogaus-žvė- ries šėšelis pasirodė pilnoje savo didybėje.

Iki žiauriojo Stalino mirties lie- tuviai komunistai ir "Vilnies" bei "Laisvės" skaitytojai tvirtino so- vietus esant tautų ir darbo žmo- gaus išlaisvintojais. Kad pasakojā- mai apie komunistų žiaurumus ešą kapitalistų ir nešvaraus elemento sugalvoti. Dabar pasidarė aišku, kad jie kalbėjo pagal sovietų įkal- bėtas plokšteles, kad jie patys kūrė sovietinį melą sąmoningai ar per nesugebėjimą logiškai galvoti.

Įdomu, ką dabar "Vilnies" ir "Laisvės" skaitytojai galvoja ir kalba? Ar jie susigėdę apgailės- tauja, prisimdami sovietinių žiau- rumų dalį, ar vis pagal stalinišką plokštelę šūnimis skalija, girdami anapus geležinės uždangos gėrbū- vį? Jei taip, tai ištikrųjų būtų la- bai gaila, kad gamta jiems sutei- kė žmonių pavidalą, kad geriau tiktų keturkojų..

Ark.

AMERIKOS UŽSIENIEČIŲ (NEPILIEČIŲ) ŽINIAI

Amerikoje užsieniečiai ateinau- ti (sausio) mėn. 1957 m. turi pra- nešti Imigracijos įstaigai savo ad- resus. Nepranešę gali būti bau- dziamas 200 dol. ar mėnesiu kalė- jimo. Distrikto direktorius pra- neša, kad registracijos kortelės bus gaunamos Imigrartion Service įstaigoje, naujuose pašto rūmuose arba vietiniuose paštuose 1957 m. nuo sausio mėn. 1-mos dienos.

POLITIKOS LAUKUOSE

Rašo: S. Varnys

Praeitą šeštadienį, susirinkus naujai JAV Kongreso sesijai, prez- identas Eisenhoweris pasakė kal- bą, kurioje išdėstė JAV-bių nusi- statymą dabarties tarptautinėje politikoje.

Pagrindinis prezidento kalbos punktas buvo tas, kad JAV toliau negalėsiančios ramiai žiūrėti į vis besikartojančius Sovietų agresijos aktus ir, kad tiems aktams užkir- sti kelią, Amerika turinti imtis konkrečių žygių. Viduriniai Rytai, prezidento teigimu, yra tas nau- jasis židynys, į kurį Sovietai yra nukreipę savo agresijos politiką, tikslu ten įvesti komunistinę san- tvarką ir išplėsti savo dominavi- mą.

Prezidentas pateikė Kongresui reikalavimą, kad šis jam suteiktų teisę Viduriniuose Rytuose panau- doti šio krašto kariuomenę tada, kai ten esančioms valstybėms gręs Sovietų pavojus ir kai užplūtieji kraštai to paprašys. Be to, prez- identas paprašė Kongreso, kad šiais ir kitais metais Vidurinių Rytų valstybių ekonominei padė- čiai sustiprinti, būtų paskirta po 200 milijonų dol.

Su džiaugsmu tenka konstatuo- ti, kad prez. Eisenhoweris šioje savo kalboje priminė ir Lietuvą. Jis kalbėjo, kad 1939 metais So- vietų Sąjunga su Lietuva ir kitais Pabaltijo kraštais buvo sudariusi savitarpinės pagalbos paktą, vien- ok Sovietai sudarytų sutarčių ne silaikė ir tie kraštai 1940 metais buvo okupuoti. Tuo prezidentas norėjo paryškinti, kad Sovietai iki šiol nera laikęsi jokių pasiraš- ytų sutarčių ir nėra jokių duome- nų tvirtinti, kad jie jų laikysis ir ateityje.

Ši JAV-bių prezidento kalba susilaukė įvairių komentarų. Vi- durinių Rytų kraštuose ji buvo su- tikta su tam tikru atsargumu. Va- karų Europoje kiek optimiškesnė- mis nuotakomis, gi Sovietuose — su naujais plūdima ir kaltini- mais.

Ypač Vid. Rytų kraštų spaudo- je ir per radijo komentaruose pa- brėžiama, kad ši kalba yra kaip įrodymas, kad Amerikos dėsimo politika iki šiol nėra davusi teigū- mų rezultatų komunistų agresijos sulaikymo atžvilgiu. "Sugyveni- mo" politika pasirodė netinkama priemonė kovai prieš agresorius ir tautų pavergimą.

Mes, pavergtieji, iš šios kalbos daug ir nesitikėjome, nebent pa- žadų, kurie jau buvo kartojami praityje, ir kuriems įgyvendinti nebuvo imamasi jokių konkrečių priemonių. Ypač po to, kada su- kilusi Vengrija buvo tos konkre- čios pagalbos reikalinga daugiau, negu bet kuris kitas pavergtas kraštas.

PASITARIMAI BUDAPEŠTE

Sausio 1-4 dienomis į Buda- peštą svarbiems pasitarimams bu- vo atvykę Sovietų komunistų partijos "bosas" Chruščevas ir bv. premjeras G. Malenkov, kurie ten turėjo svarbius pasitarimus su da- bartiniu Vengrijos diktatoriumi Janosa Kadara. Trumpame komu- nimate, kuris prieš keletą dienų buvo paskelbtas per Maskvos ra- diją, apie pasitarimų pobūdį nie- ko nesakoma. Vakarų diplomati- niuose sluoksniuose yra manoma, kad buvo aptarti Vengrijos vidaus ir užsienio politikos klausimai, ku- rie yra šikilę ryšium su vykusia ir dar teberusiančia vengrų tautos

DIENOS REIKALAI

J. Žvainys

Kaip patiriama iš gana gerai informuotų šaltinių, p. A. Deveni- enė per daug pamilo Europą ir būk nenorinti pasitraukti iš savo pareigų, kurias ji turi Vlike. P. A. Devenienės turimam postui liau- dininkų prikalbintas ir savo suti- kimą davęs p. Lonskoronskis, at- siduria savotiškoje ir nepavydėti- noje padetyje. Ši padėtis ypatingai jaudina liaudininkus, bet Vli- ko daugumai nei šis nei tas ir ji; p. A. Devenienė, kad pastaroji pa- sitrauktų iš Vliko, spaudimo ne- daro.

Liaudininkų nervinimasis sup- rantamas, nes susidaro pavojus, kad jų šiai pozicijai prikalbintas p. Lonskoronskis nuo liaudininkų nenusisuktų ir dar daugiau nesu- silpnintų ir taip braškančio jų fronto. Šita padėtimi, ir prieš Ka- lėdų šventės liaudininkų pastaty- tomis p. Lonskoronskiui sąlygo- mis, neprabilti į lietuvišką visuo- menę per "Margučio" radiją, nors jis pats kalbėti ir buvo sutikęs, p. Lonskoronskio asmenyje pagimdė kai kurias sąlygas: 1) kad p. Lon- skoronskiui jėkus į Vliką, visos Vliko funkcijos turi pereiti į jo rankas ir 2) reikalauja garantijų, kad į naujai pertvarkytą Vliką jam būtų suteikta teisė reikalingą personalą pasirinkti, ne pagal par- tinę aritmetiką, bet kad jis turėtų laisvas rankas pasirinkti jam pa- tinkamus asmenis, jo supratimu. galinčius ir sugebančius politinį darbą dirbti.

Dėl pastatytų p. Lonskoronskio sąlygų, socialdemokratai tyli, kai tuo tarpu krikdėmai, kurių politi- ka prasideda ir baigiasi paprapijė se ribose, rodo pasipriešinimą. — Prieš p. Lonskoronskio planą pa- sisako ir frontininkai, visi neat- sižvelgdami, kad jis kai kuriuos fronto bičiulius ir yra pažadėjęs įtraukti į naujai pertvarkytą Vli- ką. Be šito, frontininkai stato dar vieną sąlygą, kad į naujai pertvar- kytą Vliką būtų įtrauktos iš Vliko išstumtos tautinės srovės, nema- žiau už kitas srovės pajėgios poli- tiniam darbiui. Liaudininkai šitas frontininkų sąlygas atmėta ir ie- ško kompromisų.

Kelių savaičių nuo derybų iš- vargintas, p. Lonskoronskis nu- darė per šventės pailsėti ir šiam tik- slui pasirinko savo giminaičius, gyvenančius Kanadoje. Bet vos tik jam ten nuvykus, p. Lonsko- ronskis buvo užprašytas atlankyti konsulą Gylį. Pakvietimą priėmė,

bet ten nuvykęs radęs besisvečiuo- jančius LNT vietos veikėjus, kaip ir griežtai liaudininkų saugojā- mas nesuseiti su tautinių grupių veikėjais, pastarųjų teigimu, jau- tėti nepergeriausiai.

Bendrai imant, p. Lonskorons- kio noras tapti savotišku dievuku, atrodo nevisai derinasi demokra- tiniais principais, tai viena, o an- tra — nepasitikėjimas vienu grupių kitomis, kurį į treties gyve- nimą įnešė patys vlikininkai, bei marksistinio fronto dėtos ir deda- mos pastangos, skaldyti treties politines jėgas, vargiai duosis taip lengvai apjungiamos. Be to, nepa- sitikėjimas liaudininkais dar padi- dėjo, kurie savo nevykusia politi- ka patrijotiniai nusiuteikusius pri- vedė prie 1927 m. gruodžio 17 die- nos įvykių, bei politiniu nepastov- umu pasižymį liaudininkai, — imant juos tautine prasme, nepa- sitikėjimą jų kandidatu dar padi- dina, nors p. Lonskoronskis gal ir turėtų geriausias norus.

Visą suglaudinus, gaunasi išpū- dis, kad liaudininkų planas, koks jis dabar yra pateiktas, vargiai praeis. Šitą mintį dar daugiau sus- stiprina liaudininkų pasirinktas keršto kelias tautinėms grupėms, nes nebe reikalo sakoma, kad: "kas keršina, tas nuo keršto ir žūsta".

ČIKAGOS LIETUVIŲ TARYBOS PRANEŠIMAS

Čikagos Lietuvių Taryba pra- neša, kad š. m. vasario mėn. 17 d., sekmadienį, Marijos aukštesnio- sios mokyklos patalpose rengia- mas VASARIO 16 DIENOS mine- jimas. Jo programa bus praneša- vėliau. Pradžia numatoma 1 val. 30 min. po pietų.

Visi lietuviai yra maloniai kvie- čiami tame minėjime dalyvauti. Organizacijos, turinčios savo vė- liavas, prašomos minėjime su- jomis dalyvauti. Jos yra prašomos iš anksto pasirūpinti vėliauvų lai- kytuvais ir apie savo dalyvavimą pranešti Tarybai, būtent, jos įga- liotam nariui p. Vladui Vijeikiui telefonu CLiffside 4-1122.

Lietuvos laisvinimo bylai vesti yra reikalinga nemaža lėšų. Ir to- dėl žmonės, organizacijos ir pavie- niniai asmenys, kurie Vasario 16-tą dieną Čikagos Lietuvių Tarybai įteikdavo gausių aukų, yra prašo- mos ir šiais metais tai padaryti: aukoti per patį minėjimą, ar dar geriau aukas iš anksto siųsti CLT kasininko p. Antano Valonio ad- resu — 2201 West Cermak Road, Chicago 8, Ill. Aukotojų sąrašai bus paskelbti. ČIKAGOS LIETUVIŲ TARYBA

Tik ji tau bus saldi paguoda, tik ji tau bus širdy gyva, baltu baltųjų vyšnių soduos, senolių žemė Lietuva.

Bern. Brazdžionis

Klaipėdos Švyturys... laisvės metals...

KULTŪRINĖ KRONIKA

Bostono Lietuvių Dramos Sambūris, vadovaujamas akt. A. Zdanavičiūtės — Gustaitienės, — sausio 13 dieną minė savo veiklos penkmetį. Statoma A. Gustaitės pagal K. Inčiūrą parengta IV vk. VI paveikslų pjesė "Vincas Kudirka". Režisuoja Jp. Tvirbutas, padedant A. Gustaitienei. Pagrindiniai vaidmenį atliks H. Kačinskas. Kiti pamėninti: A. Gustaitis, poetas St. Santvaras, adv. P. Višcinis.

Kultūros Fondas numatęs išleisti dr. M. Alseikaitės — Gimbutienės mokslynį veikalą apie lietuviškus kryžius. Veikalas parašytas anglų kalba.

Kun. prel. Pr. Jūras (Lawrence, Mass.), vienas žymiausių lietuviškos knygos propagatorių, leidėjų ir savo lėšomis išleidęs 35 knygas. Savo leidimo plane numatęs išleisti: kun. kan. M. Vaitkaus atsiminimus iš Zemaičių kunigų seminarijos laikų, prof. dr. Z. Ivinskio veikalą apie vyv. M. Giedraitį (kuris prieš dvejus metus buvo "Aidų" premijuotas), prof. dr. A. Maceinos ir kun. dr. J. Vaišnoros veikalus.

Vekietijoje žurnalas "Ostforschung" atspausdino prof. dr. A. Maceinos mokslynį studiją — "Adomas Mickėvičius — prometeizmo poetas".

JAV Lietuvių Bendruomenės veiklos penkmečiui paminėti, išleidiama mestrė, kurį redaguos žurn. J. Ciešas ir leis L. Encilko pedijos leidėjas J. Kapočius. Mestras bus visa eilė straipsnių įvairiais klausimais, gausiai iliustruotas.

St. Santvaras rašo knygą apie Lietuvos teatrą, minint Lietuvos teatro trijų dešimtį metų sukaktį. Veikalas apims dramą, operą ir baletą.

Melbourne — Australijoje, prie lituanistinių kursų, suorganizuoti žurnalistikos kursai.

Mūsų mokslininkai įrodo, kad Rytprūsių yra mūsų kraštas. Paruoštos ir kelios studijos: dr. M. Gimbutienės — Rytprūsių proistorė, inž. dr. J. Gimbuto — Rytprūsių statyba, dr. J. Balio — Rytprūsių dainos ir bendrai tautosaka, ir kitų.

Laisvajame pasaulyje gyvena apie 700 inžinierių ir architektų ir 200 studijuojančių inžinierių ir architektūrą.

Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-ga numato paruošti ir išleisti lietuviškų techninių terminų žodyną.

DAILININKŲ GYVENIMAS

A. Rūkstele, minėdamas savo amžiaus 50 ir kūrybinio darbo 25 metų sukaktis, Čikagoje buvo suruošęs savo darbų parodą, kuri praėjo geriausiu pasisekimu. Artimiausiu laiku numatęs suruošti parodas Detrote ir Clevelande, o už metų — Bostone ir New Yorke.

A. Vitkauskaitė — Merkerienė meno studijų tikslu lankosi Europoje ir, grįžus numatė suruošti savo darbų parodą.

J. Pautienius, pasisekusia savo darbų paroda Los Angeles — Kalifornijoje, šiuo metu daug dirba ir padarė kelis portretus ir peizažus. Artimiausiu laiku numatęs suruošti parodas Clevelande ir Detrote.

K. Žoromskis, persikėlęs pro fesoriauti į New Yorką, sukūrė nemaža naujų darbų ir šiemet numatęs suruošti parodą. Tai bus pirmoji jo paroda New Yorke.

New Yorke, prieš šventes, Amerikos Dailininkų Profesinės Lygos parodoje dalyvavo ir lietuviai dailininkai: P. Puzinas, Č. Janušas, V. Vitkus ir N. Jasiukynaitė. P. Puzino paveikslas "Dvi dėsimojo amžiaus madona", buvo rastas geriausiu aliėjinės tapybos srityje ir apdovanotas premija.

Plačiau parodose dalyvauja ir vienas žymesnių mūsų grafikų R. Viešulas, kurio darbai premijuoti jami ir pasiūpūs ne vienas mano muziejus bei galerijos.

Meno veteranas A. Galdis

kas kurį laiką buvo išvykęs į Meksičą ir sukūrė nemaža darbų. — J. Dobkevičiūtė — Paukstienė žiemos metu padarė naujų darbų, ypač peizažų.

"DRAUGO" ROMANO PREMĖIJOS įteikimas bus šį šeštadienį — sausio 12 d. Sakalų salėje. Pradžią 7:30 val. vakare. Programoje: solistė Aldona Butkutė — Stempuzienė, laureato žodis, premijuoto romano ištraukų skaito akt. Vyt. Valiukas. Romano jurv komisiją sudarė Clevelandas: P. Balčiūnas, V. Mariūnas, Ald. Augustinavičienė, Myk. Venclauskas ir kun. A. Sušinskas. Buvo atsiuosti 7 rankraščiai ir laimėjo 1000 dol. premiją dviejų dalių romanas "Smilgaičių akvarelė", parašytas slapyvardžiu — Viktoras Tvilikas ir kas toks?, paaiškės šį šeštadienį.

"AIDAI" SKIRIA PREMIJĄ UŽ MOKSLO VEIKALĄ

Kultūros žurnalas "Aidai", leidžiamas Pranciškonių, skiria premiją už lietuvių mokslo veikalą, išspausdinatą atskira knyga ar periodinėje spaudoje 1955 ir 1956 metais.

Premija, 500 dol. sumoje, skiriama už humanistinių mokslų veikalą (teologijos, filosofijos, literatūros mokslų ir meno mokslo, istorijos, kalbotyros, geografinės, archeologijos, folkloro, visuomeninių mokslų ir t.t.).

Premija nebus skaldoma tarp atskirų autorių. Autoriai arba leidėjai veikalus komisijai atsiunčia ligi 1957 metų vasario 1 dienos "Aidų" redakcijos vardu: A. Vaičiulaitis, 304 Anacostia Rd., S. E., Washington 19 D.C. Pažymėti, kad tai siunčiama premijos komisijai.

Premijai galima siųsti ir sumintų mokslų sritis rankraščius.

Premijos komisija bus paskelbta vėliau.

MUZIKOS KONKURSAI

I.

JAV Lietuvių Kultūros Fondas, mecenato kun. dr. J. Prunskio pavestas, susitaręs su ALRK Vargoninkų Sąjunga, skelbia kompozitoriams konkursą naujai dainai ir naujai giesmei parašyti: 1. Kompozitorius pasirinkto teksto ir apimties giesmė gali būti parašyta solo, duo, trio ir t. t. balsui su vargonų pritarimu arba chorui. Giesmės tekstas turi būti lietuviškas. Giesmė turi būti taip sukomponuota, kad atitiktų Katalikų Bažnyčios šios rūšies giesmių reikalavimus.

2. Kompozitorius pasirinkto teksto ir apimties patriotinio turinio daina gali būti parašyta solo, duo, trio, ir t. t. balsui su fortep. pritarimu arba chorui.

3. Chordiniai kūriniai gali savo apimty turėti solo balsų pasirodymus, o taip pat ir instrumentu pritarimą. Chordiniai veikalai gali būti taikomi mišriems arba vyrų, arba moterų, arba vaikų chorams.

4. Kūriniai, ne autoriaus ranka parašyti ir parašyti slapyvardžiais su uždaramo vokaline daina gali būti taikomi mišriems arba vyrų, arba moterų, arba vaikų chorams.

5. Chordiniai, ne autoriaus ranka parašyti ir parašyti slapyvardžiais su uždaramo vokaline daina gali būti taikomi mišriems arba vyrų, arba moterų, arba vaikų chorams.

6. Už du jury komisijos parrinktus kūrinius jų kompozitorius kun. dr. J. Prunskis skiria vieni ar du lygias dalis dalinamą 500 dol. premiją.

7. Jury komisijai paliekama teisė spresti, ar gali abi premijas laimėti tas pats kompozitorius.

8. Žurnalas "Muzikos Žinios" įgyja teisę premijuoti kūrinius atspausdinti. Nepremijuoti kūriniai gali būti spausdinami susita-

Naujoji parapijos salė, pilnutė prisirinko svečių. Rengėjoms susidarė didelė problema, kaip juos sutalpinti prie stalų ir kaip pavaišinti. Tačiau, dėka valdybos sekretorės — Vandos Likimaitės, visi svečiai buvo susodinti, pavaišinti ir pagirdyti.

Publika susirinko tokia, kokią retai gali matyti, nuo dvidešimt penkių iki septynišiasdeimt metų imtinai. Ji buvo marga tiek politiniu, tiek ir religiniu požiūriu.

Publikos gausumas bei margumas, nevienam sudarė bėsmę, kaip ir kokiais sumetimais ji čia susirinko? Vien manė, kad būsimasis bažnyčios varpas sutraukęs žmones, kurio intencijai šis pasilinkiminimas buvo surengtas, kiti buvo įsitikinę, kad tiek daug prisirinko todėl, jog tą vakarą neturėjo galimybės kur kitur nueiti, o dar kai kas manė, kad tiek daug susirinko tik įdomumo vedini.

Klęgsys, linksmas juokas, naujos pažintys, nuostirdus dalinimas išpūdžiais ir įraudė veidai — ženklino gerą nuotaiką esant. Grojo, sukosi poros...

Stebint šitą margumą, čia galėjai matyti ir tokių dalykų, kurie tik dviem širdim tegali priklausyti: galėjai matyti ištikimą žmoną naiviai besiginančią nuo partnerio atakų, arba paraudusias skruostas nusvirusia galva ant šokėjo peties, galėjai matyti ir naujavedį, dar tebešvenčiantį medaus mėnesį, bet valso sukuriuos šie jauni sportininkai bučiuojant mažytę rankytę, ar kažką paslaptingą šnibždant. Sakykim, kad tai yra prigmities reiškiniai, prieš kuriuos atsipirpti reikia valios... Sakykim, kad žmogaus širdis ne akmuo — bučkis ne nuodėmė...

Nešokantieji turi savo užsiėmimą. Viename kampe peršamas "Žiopolis" egzempliorius. Greta jo statybos kontraktorius suinteresuotam įrodinėja, kad pigiau už jį niekas namo nepastatys... Bet vienas stalas ypatingai išsiskyre iš kitų. Prie jo sėdėjo p. Šarkienė, apsupta tokių vyrų būriu, kurių žmonos sukosi salės viduryje, arba kurie dar tebesitaikstė surasti tinkamą ir karštai kažką diskutavo. Ponia Šarkienė priklausė šios apylinkės Moterų Draugijai ir savo atvykimą be vyro, motivaivo dviem argumentais: viena, kaip pavyzdingos narės, o kita — paremti reikala, kuriam šis vakaras buvo surengtas. Ją į vyrų kompaniją įtraukė jos idėjinis viengungis bičiulis, dar negalįs po neseniai padarytos operacijos šokti, bet bandąs jos moteriškąsias silpnības.

9. Jury komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

10. Šiame konkurse kviečiami dalyvauti visi, bet kur gyveną lietuviai kompozitoriai.

JAV Lietuvių Kultūros Fondas ir ALRK Vargoninkų Sąjunga.

II.

Lietuviškos dainos ugdymui, didelės muzikos meno gerbėjas Steponas Bučmųs, gyv. Daytono, Ohio, paskyrė 150 dol. premiją už parašymą originalios ir nuotaikingos dainos mišriam ar vyrų chorui su solo vyro balsui; su pritarimu ar a kapella, netrumpesnę, kaip 120 taktų. Teksto pasirinkimas laisvas. Kūrinys turi būti nurašytas ne autoriaus ranka su pridėtu slapyvardžiu, kurio paaiškinimas su autoriaus vardu ir adresu atsikira me užkljuotame voke, turi būti pristatyta ne vėliau, kaip 1957 metų vasario 16 d., adresu: J. Žilevičius, 230 Inslae Place, Elizabeth 1, N. J.

Jury komisija bus paskelbta vėliau. Už pirmąjį premijai pripažintą kūrinių skiriama 100 dol., už antrąjį — 50 dol. Ar galės vienas ir tas pats autorius gauti abi premijas, spėjai jury komisija. Premijuoteji veikalai pereina premijų skyrejo nuosavybėn su išleidimo teise. Varžybose kviečiami dalyvauti by kur gyveną lietuviai kompozitoriai.

Juožas Žilevičius, konkursui pravesti įgaliotinis.

Jonas Tautvaiša, sėdėjęs frontu į šokančią publiką, nugėręs gurkšnį vyno ir pastūmęs taurę į šalį, prašeko:

— Aš stebiuosi šio vakaro publikos gausumu ir margumu. Mat, galvojau, kad tie, kurie bažnyčios varpui aukoją dešėtais ar šimtais, šį vakarą neateis, nes skaitys savo duoklę atidavę, tuo labiau, kad kiek aš juos pažįstu, šokiai jų neinteresuoja, o pavalgymas jiems vargiai turėjo rūpėti. Jaunimas, kiek teko girdėti, šios nedatytos salės nemėgsta, o be to, ir laikas ribotas: dvyliktą valandą ir išeik. Tiesa, jaučiau, kad vienas kitas ateis, jaučiąs solidarumą, bet kaip dabar matau, tai tas "vienas kitas" sudaro gana gausingą publiką. Aš čia matau didžiulius mecenatus, tolerantus ir, net nusistatčiusius prieš bažnyčią.

Zigmas Gylys pakelia, lig šiol stalo linkme nuleistas akis, iškiska į priekį savo nesudėtingą krūtinę ir užkabines dešiniosios rankos nykščiu liemenės kišenę, kiek ironiškai, kirciuotu tonu išdrožia:

— Atleiskite, p. Tautvaiša, bet iš Tamstos pareiktų minčių aiškėja, kad Tamsta atvykai į šį pobuvį ne bažnyčios paremti, o tik asmeniškai rengėjoms pataikauti. Išėina, kad jei rengėjos nebūtų patikusios, tai būtų ir neatvykęs.

— Ponas Tautvaiša, Tamstai, kaip krikščioniui ir katalikui, tikrai jau nepritiktų nei taip galvoti, nei taip pasakyti, o tuo labiau — nei taip daryti. Juk ir bažnyčios įsakymai sako: "Savo bažnyčia laikyti padėk". Man atrodo, kad čia jau kažkas kvepia tautiškomu, — papildė p. Šarkienė.

Paskutinius žodžius p. Šarkienė išreiškė tokiu tonu, lyg stebėtušis staigiai šalimais atsiradusia dvokiančia versio dveseliena.

— Ponui Gyliui galiu pasakyti, kad į pasilinksminimą atvykau vien solidarumo vedinas, ir jei rengėjos būtų nepatikusios, žinoma, būčiau galėjęs ir neatvykti. Gi, p. Šarkienėi norėčiau priminti, kad reikia laikytis principo: "Kas Dievo — Dieviui, kas cesoriaus — cesoriaui". Taigi, nereikia maišyti politikos su religija. Patarčiau p. Gyliui atdžiau pasitūriėti į šokančią salę, o mielai poniai pakresti savo sąžinę, — atskirto p. Tautvaiša.

— Į mano sąžinės reikalus, p. Tautvaiša, prašyčiau nesikišti, — lyg įgelta suško Šarkienė. Ir pridėjo: "Nėra nei vieno be nuodėmės. Jei ką padarau, tai ir sugebu išpirkti: tam yra bažnyčia ir dvasiškieji vadovai..."

— O aš manyčiau, kad geriau nenusidėti, tuomet nebus reikalo ir išpirkti, — užvarvolavo Tautvaiša.

— Tai gal konkrečiau? — ironizavo p. Šarkienė. "Kokią kaltę p. Tautvaiša norėtų man primesti?"

— Ponia Šarkienė! Jūs patl pasakėte, kad nėra žmogaus be nuodėmės. Vadinasi, įjungiate ir pati save. Aš Jūs nekaltinu dėl Jūsų nuodėmių visumoje. Aš pasiūliau pakresti sąžinę dėl atsilankymo tikslu į šį parengimą. Pavyzdžiui, jei nebūčiau pasisakęs, kad čia atvykau užjausdamas rengėjas, pagal Jūsų supratimą gal aš būčiau laikomas supratlyvu žmogumi. Čia ir yra mūsų didžioji bėda. Mes dažnai pasmerkiame žmones — už menkiausius, jei mes juos žinome, o laikome didžiūsis autoritetais ir gerbiame už didžiulius nusikaltimus. Jei jūs nusikaltime žinėmė. Aš Jums norėčiau patiekti mažą pavyzdėlį. Perėitą sekmdienį klebonas per pamokslą visus ragino paukoti reikiamam bažnyčios varpui. Aiškiai mačiau, kaip p. S., turbūt iš nelaimės patekęs į bažnyčią, rinkliavos metu, naujitelaitė dešimke pridengė lėkštėje esančius kvoteriukus. Apie tai niekas nekalbės, nes rinkėjas, to bažnyčia nemėgstano žmogaus nepažįsta ir kalbos, kad jis nusistatęs prieš bažnyčią, eis toliau.

— Tai jei jau sakote, kad vajų palaikote, tai ar daug p. Tautvaiša paaukojote šiam reikalui? — įsikisio ponos Šarkienės globėjas viengungis Motiejus Ratutis.

— Aukojau, kiek pajėgiau, nenuskriausdamas šeimos, kurią esu prisiekęs globoti ir išlaikyti. Tautvaiša mano pavadė mecenatų knygoje nefigūruoja, nes dviejų vietų skaitlinė būtų galėjusi pakenkti bendram reikalui. Aš prisimenu momentą, kai didžiojo vajaus metu gerb. klebonas per garsiakaltį sušuko: "Motiejus Ratutis penkis šimtus dolerių". Ir kaip šiandien matosi, p. Ratutis tuo didžiūojasi. Didžiūojasi, kaip tie muitininkai, kurie bažnyčioje stati meldėsi. Tačiau nereiktų pamiršti, kad kada parizėjai į aukų dėžutę metė po didelį pinigą, o suvargusi moteriškė idėjo mažutį skatiką ir parizėjai pradėjo juoktis iš jos, tuomet prisirtinges Kristus pasake: "Ši moteriškė įmetė daugiau už visus".

— Iš šito pasakymo susidaro išpūdis, kad Jūs mušate pats save, — atakavo Gylys. — Paskutiniu savo pasakymu, mano supratimu, Dievą pastatėte pirmoje vietoje, tačiau anksčiau minėjote, kad į šį pobuvį atvykote rengėjoms solidarumą parodyti, nors, kaip žinote, šitas vakaras yra Dievo garbei suruoštas.

— Taip, aš Dievą statau aukščiau visa ko. Ir išėidamas iš savo apsisprendimo, manau, kad Dievas stovi aukščiau visų pasilinksmiminių, aukščiau visuomeninės ir politinės veiklos. Ir mano supratimu, Jis negali būti nustumas į žemesnę padėtį. Aš meldžiuos, kad Jis man padėtų, suteiktų jėgų siekti užsibrėžtų tikslų. Jūs gi, Dievą statydami kiekvieno užsibrėžto darbo priekyje, Jį darote ne tik sėkmės, bet ir nesėkmės atveju, švairių ir nešvairių darbų bendrininku, tai viena, o antra, kas iš Dievui ir Jums patiems, jei Dievas šūkiuose pirmauja, o praktiniame gyvenime per dažnai paliekamas paskutinėje vietoje? — Mano giliu įsitikimu, tai yra ne tik Dievo pažeminimas, bet ir įzeidimas, todėl aš laikausi principo,

PASIRYŽIMAS

Tiek žodžių sau daviau, tiek įžadų tvirtų, ir vėl juos užmiršau, ir vėl grįžtu, grįžtu: Ar ilgai tuos pačius Bemindžiosiu kelius.

Kaip nūnai! Ak jaučiu Sielo įlipus audras... Bet kas gi be kančių? Kas audrai žąslą ras? Ne aušrai tekant ryt Tas vėtras suvaldyt...

Nutilki, prigimtie! Girdžiu sielų varpus... Taip skardžiai skamba jie, Lyg žvaigždėmis dangus... Ir liejasi iš jų Galybė ant žaidų...

V. Krėve

Vai, tai liūdna, vai, tai sunku Jaunai mergutele! Vis vargelis, nelaimė Jaunoje dienele. Nėra jauno bernučelio — Sirdelės pamulto, Neparėjo, neparleido Man anei žinėlės. Dalia mano, vargužele, Kur, dalele, esi, Ar už jūrių mėlynųjų, Už gilaus Dunojelio? Atsiskaukė daluzėle Anoj pusėj jūrių. — Neparplaukti, neparbristi: Gilus vandenėlis...

M. Vaitkus

KELEIVIS DEBESELIS

Pilkas debesėlis plaukia Per dangaus gelmes, Į slaptąją žydrą tolį — Į šiltas žemes. Ten jis savo lengvą našta Maloniai pames Į plačių Juodųjų jūrių Mėlynas gelmes. Ei, pasveikink, debesėli, Debesių versmes, Tas gilybes, tas platybes, Gyvas, neramias!

prisiekęs globoti ir išlaikyti. Tautvaiša mano pavadė mecenatų knygoje nefigūruoja, nes dviejų vietų skaitlinė būtų galėjusi pakenkti bendram reikalui. Aš prisimenu momentą, kai didžiojo vajaus metu gerb. klebonas per garsiakaltį sušuko: "Motiejus Ratutis penkis šimtus dolerių". Ir kaip šiandien matosi, p. Ratutis tuo didžiūojasi. Didžiūojasi, kaip tie muitininkai, kurie bažnyčioje stati meldėsi. Tačiau nereiktų pamiršti, kad kada parizėjai į aukų dėžutę metė po didelį pinigą, o suvargusi moteriškė idėjo mažutį skatiką ir parizėjai pradėjo juoktis iš jos, tuomet prisirtinges Kristus pasake: "Ši moteriškė įmetė daugiau už visus".

— Iš šito pasakymo susidaro išpūdis, kad Jūs mušate pats save, — atakavo Gylys. — Paskutiniu savo pasakymu, mano supratimu, Dievą pastatėte pirmoje vietoje, tačiau anksčiau minėjote, kad į šį pobuvį atvykote rengėjoms solidarumą parodyti, nors, kaip žinote, šitas vakaras yra Dievo garbei suruoštas.

— Taip, aš Dievą statau aukščiau visa ko. Ir išėidamas iš savo apsisprendimo, manau, kad Dievas stovi aukščiau visų pasilinksmiminių, aukščiau visuomeninės ir politinės veiklos. Ir mano supratimu, Jis negali būti nustumas į žemesnę padėtį. Aš meldžiuos, kad Jis man padėtų, suteiktų jėgų siekti užsibrėžtų tikslų. Jūs gi, Dievą statydami kiekvieno užsibrėžto darbo priekyje, Jį darote ne tik sėkmės, bet ir nesėkmės atveju, švairių ir nešvairių darbų bendrininku, tai viena, o antra, kas iš Dievui ir Jums patiems, jei Dievas šūkiuose pirmauja, o praktiniame gyvenime per dažnai paliekamas paskutinėje vietoje? — Mano giliu įsitikimu, tai yra ne tik Dievo pažeminimas, bet ir įzeidimas, todėl aš laikausi principo,

ŠYPSNYS

Žavi sielą dar viena Vėlyva rudens diena, Saulės šypsenio dovana.

Giedras spindulio šypsenys, Lėtas, šiltas bučiny Skausmą laime sumainys.

Sieloj gera ir gaidu: Švelnučiu tyliu laidu Dainą pamirštą randu.

Glosto veidą spinduliai, O viduj gliiai, gliiai Gieda ilgysys tyliai.

Erdvė saulės kupina — Laimės šypsenio dovana — Ir daina, daina, daina...

Faustas Kirša

VIENUMA

Ką tik sėju — vis slaptinga. Rodos, giedu, o vis stinga. Ko gi?.. Nežinau...

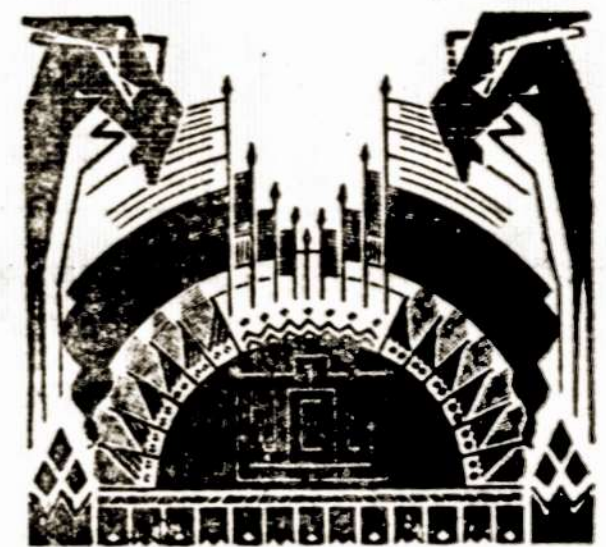
Kartais potvyniais gyvuoju... Kartais be sparnų, be kojų Akmenis skaitau...

Ak, tą vėtrą, begalinę, Jaučia protas ir krūtinė, Ir visi sapnai.

O čia vienas, kaip lapelis, Jau nežūri, koks bus kelias, Tik keliaut žinai...

Ir ko nori — nepavysi, Ką girdėsi — neklausysi, Nors žavės tave...

Tau tik vienos vėtros kaukia, Tai paglosto, tai pašaukia, Žemės vėsulė...

Lietuvninkai mes esam gimę...

Prūsų Lietuvių dienraštis "Prūsų Lietuvių Balsas" 1923 m. sausio 1 d. rašė: "Po šio kruvino karo drauge su kitomis pavergtomis tautomis atgimė ir lietuvių giminė ir pareiškė pasauliui, kad ir ji turi lygias teises po saulę būti valna ir pati rėdėti savo laimę, savo ir visos žmonijos naudai. Viena dalis lietuvių giminės, matydama, kad vien protestais ir šaukimu teisybės negausi, stvėrėsi ginklo ir didžiausiomis pastangomis ir aukomis sukūrė savo nepriklausomą valstybę, kurią ir apgynė nuo tuolaikinių globėjų ir spaudėjų. Tik kita dalis, mes čia Klaipėdos krašte, kurie buvom per šėsis šimtus metų visai priklausomi, nors iki šiai dienai ir išlikome giminiškai gyvi, vienok dar netapom nepriklausomi. Versi- lės pakajaus raštu tam tikru punktu tapom pavesti laikinai Santarvės globai, kuri turėjo mus apginti ir išlaikyti, pakol galėsim, sulig tos pačios Santarvės Aukščiausios Pasiuntinių Konferencijos pažadu susijungti su mūsų bro- lais Lietuvoje į vieną kūną."

Bet ką gi mes šiandien matom? Apie mus vedamas pikčiausias vy- lingumas, varoma pasitūs agita- cija, jeib vėl mūsų tarpe pasejus vaidus ir mūsų atidavus naujai sve- timųjų atėjūnų malonei ir nema- lonei. Grupė ateivių pina aplink mus visokių freistatų pinkles, za- dėdami iš kažin kieno tamsios ran- kos mums aukso kalnus, o tuo tarpu vis naujus pačius uždėda- mi ant mūsų rankų ir kojų. Štai, kada jau ranka prikišamas Klai- pėdos krašto likimo nusvėrimas ir kada tuo reikalu natūraliai yra susirūpinusi Klaipėdos krašto gy- ventojų dauguma lietuviai, — jiems visokiais būdais daromi trikdini- mai, kad negalėtų išreikšti savo valios. Straipsnis baigiamas to- kiais žodžiais: "Mes kovodami už savo gvybę ir lietuviybę esam teisūs, todėl drąsiai einam Aukš- čiausiojo mūsų giminei paskirtu keliu."

Dar aiškiau matyti klaidėsi- kių nuotaika iš tame pačiame — "Prūsų Lietuvių Balsu" numery- je užrašytų stambiomis juodomis raidėmis žinių:

— "Vyriausias Komisaras už- draudė lietuviams Klaipėdoje pa- daryti padėkos šventę Santarvei už pripažinimą Lietuvos de jure."

— Vaidininkai neteisingai už- draudė lietuviams nulaikyti susi- rinkimą Rusnėje ir trukdė Page- giuose, Vyčiuose ir kitose vietose."

— Gerichtsrat Loehrke įmetė į kriminalistų kalėjimą lietuvių Vėsulų už tai, kad jis sūdzioj prakalbėjo lietuviškai."

— Mažosios Lietuvos Vyriaus- iasis Komitetas pasijutė protestą Pasiuntinių Konferencijai Paryžiu- je ir įteikė raštą Vyriausiam Kom- isarui dėl lietuvių persekiojimo iš policijos pusės, o taip jau ka- legramas broliams lietuviams A- merikoje, prašydami remti Klai- pėdos kraštą kovoje su freistato pavojumi."

Gauta iš brolių Lietuvių Ame- rikoje kablegramas, kuriame jie pasirodo remia mus moraliai ko- voje prieš freistatą."

Krašto lietuviai suorganizavo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Kom- itetą, kurio pirmininku buvo iš- rinktas plačiai žinomas Martynas Jankus iš Bitėnų, o nariais Strė- kys, Šaulinskis ir Brūvelaitis."

Priimta tokia rezolucija: "Mes šiandien Klaipėdoje š. m. sausio 2 d. Centralinio Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto su- važiavę atstovai vienbalsiai nuta- rėme:

1. Užtvirtiname dabartinį Vy- riausį Centralinį Komitetą, kaip pilnai įgaliojotą vardu visų skyrių vesti ir gėlbėti lietuvių šio krašto reikalus."

2. Sankcionuojame visus lig- šiol Centr. Vyr. Komiteto atliktus darbus ir iš savo pusės pasizadam- jo darbams ant krašto išgelbėjimo pripagelbėti iš visų slyų."

3. Prie tos progos išreiškiam- kuogriežčiausį protestą prieš vi- sas pastangas įvykdyti "Freista- tą", kuris yra bendras vokiečių ir lenkų išmislas mums pavergti".

Truputis iš anų laikų

Sausio 15-ji

Susirinkimai kovai su "Freistatu"

Vienas lietuvių susirinkimas tu- rėjo įvykti Rusnėje. Žmonių pri- sirinko pilna Loll'o salė ir laukė susirinkimo atidarymo. Atėjęs po- licijos Oberwachmeisteris su ki- tais žandarais uždraudė susirinki- mą. Žmonės bėgė iš salės, bet būdami paklusni valdžiai, išsiskir- stė. Vėliau toj pačioj salėj susi- rinko keioliška lietuvių veikėjų pasikalbėti organizacijos reika- lais. Bet ir čia atėjo pusė tužino policistų ir piktų tonu pareiškė: "Die geschlossene Gesellschaft ist auch verboten". Susirinkusieji už- protestavo prieš netikusį valdinin- kų pasielgimą, užgiedodami tautos himną."

Darbininkų susirinkime Smel- tėje, kur susirinko pilna salė dar- bininkų, policija uždraudė kalbė- ti amerikiečiui Ivaškevičiui. Pri- imtoje rezolucijoje tarp kitko pa- reiškama: "...griežtai protestuo- jame prieš lenkų smelkimosi į mū- sų kraštą ir prieš tą vadinamąjį "Freistatą", kuris tačiau "Freista- tu" niekuomet nebus, bet bus vis daugiau lenkų užvaldomas žemės kampelis ir pagaliau liks Lenkijos kolonija. Mes už savo ir vaikų vaikus turėsime atsakyti, jei da- bar lenkai uždėtų ant mūsų savo ranką. Dėl to, kad išvengtume lenkų pavojaus, mes stojame už Klaipėdos krašto priglaudimą prie Lietuvos, pasilaikant sau plačiau- sią ir Santarvės garantuojamą sa- vivaldybę."

Žvejų susirinkimas Bomelsvi- tėje įvyko p. Smeltininko salėje, kuri prisirinko pilna žmonių, tarp kurių buvo kelios 83 — 86 mt. mo- terėlės. Susirinkime kalbėta tik lietuviškai, nes tik vienas iš visų atsirado nesuprantas lietuviškai. Žvejai taip pat pareiškė norą pri- sijungti prie Lietuvos. Šis susi- rinkimas aprašomas taip: "Reikia pastebėti, kokių susiinteresavimų sekė pranešimų tie nuvarę žmo- neliai žvejai, tos pačios moterėlės, kurios buvo susirinkusios su mū- daknygėmis ir biblijomis. Teko matyti keletas senučių skarelėmis šluostančių ašaras nuo savo raukš- lėtų, daug vargo ir nepalaimos per ilgą amžlį mačiusių veidų. Nauja aušra po septynių šimtų metų, kurio širdies nesujaudintų? Žvejai, sunkią vargo mokyklą baigę, yra labai praktiški ir atsargūs žmo- nės."

Klaipėdos Miesto Gyventojai pareiškė nepasitikėjimą Krašto Direktorijai

Pačioje metų pradžioje Klai- pėdoje, Sandoros salėje įvyko skait- lingai lankyta miesto gyventojų lietuvių susirinkimas, jų tarpe daug įstaigų tarnautojų ir darbi- ninkų. Eilė kalbėtojų gvyai nupa- sakojo krašto politinę ir ekonomi- nę padėtį ir siūlomo "Freistato" pavojų. Priimta rezolucija, kurio je pareiškiamas noras prisiglausti prie Lietuvos ir griežtai protestuo- jama prieš norą primesti "Freista- tą". "Toliau buvo pareikštas ne- pasitikėjimas Direktorijai, kada- gi nariai yra už "Freistatą", per- kurį mes tautiniai būtemė be teisių savo tėvų krašte ir gspado- riškai skurstumėm."

Panašūs susirinkimai įvyko — Smalininkuose, Plaškiuose, Pagė- giuose, Vyčiuose ir kituose baž- nytikaimiuose ir visur buvo prim- tos rezolucijos, reikalaujančios — prisiglaudimo prie Lietuvos."

Prieštas liepto galas

1923 m. sausio 5 d. "Prūsų Lie- tuvių Balsas" talpino straipsnį — "Liepto galą priėjus", kuriame tarp kitko rašoma: "Aš žinau, kad daugis iš mūsų priėjo kantrybės galą, aš žinau, kad vislab darosi sunkiau šioje svyruojančioje pa- dėtyje be pamato po kojų ramiai ir realiai toliau bedirbti" — tai atmintini žodžiai, pasakytai Klai- pėdos krašto seimo prezidento p. Krauso, paskutiniame Handelska- meros posėdyje. Šiandien nebėra nei duonos, nei

maukų. Abiejų pusių (lenkų ir freistatininkų) buvo dedama visa viltis, kad greitai taps neitralizuo- tas Nemunas, lenkai galės vogti Lietuvos miškus, pagrobtus iš Lie- tuvos Vilniaus ir Gardino kraštų ir juos pigiai plukdyti Nemunu".

Žygio rytas

Esant tokiai padėčiai, krašto jaunimas, pasikvietęs į talką Did. Lietuvos brolius, perkirto gordi- jos mazgą kardu. 1923 m. sausio 9 d. prasidėjo sukilimas, siekda- mas paimti krašto valdžią ir sukilė- lių rankas. 32 sukilėlių būrys pra- dėjo žygi iš šiaurės, Kretingos — Klaipėdos plento linkme ir puolė Bajorus. Čia jis paėmė į nelaisvę prancūzų prefekto pavaduotoją, 2 policijos komisarus, 20 ginkluotų policininkų, automobilių ir 2 kulko- svaizdžius. Lygiu laiku sukilėliai pradėjo užimti Pagėgių ir Šilutės apskrčius."

Simonaitis tesėjo duotąjį paža- dą ir sudarė Sukilėlių Direktoriją, pristatydama ją kraštui tokiu skelbimu:

Paskelbimas

Aš esmi valdžią sudaręs. Į nau- jąją Krašto Direktoriją yra pava- dinti:

1. Buvusis Krašto Direktorius Erdmonas Simonaitis iš Klaipe- dos. Prezidentas;
2. Ūkininkas Martin Reisgys iš Jurgių, Klaipėdos apskrities;
3. Raštinės vedėjas Jonas To- leikis iš Šilutės.

Kaip veik davadnūspalikaik- mai Klaipėdos mieste įvyks, kas trumpiausiam laike susilaukintina, taps dar du nariai iš Darbininkų bei Pirklių ir Krašto Direktoriją pavadinti. Krašto Direktorijos vie- ta Šilutėje.

Šilutėje, 13 Januariju 1923. Krašto Direktorijos Prezidan Simonaitis

Balsai iš sukilėlių apgultų Klaipėdos

Sausio 13 d. "Prūsų Lietuvių Balsas" išėjo Klaipėdoje tik mažu- tis vienos pusės lapelis, kuris štai ką pranešė:

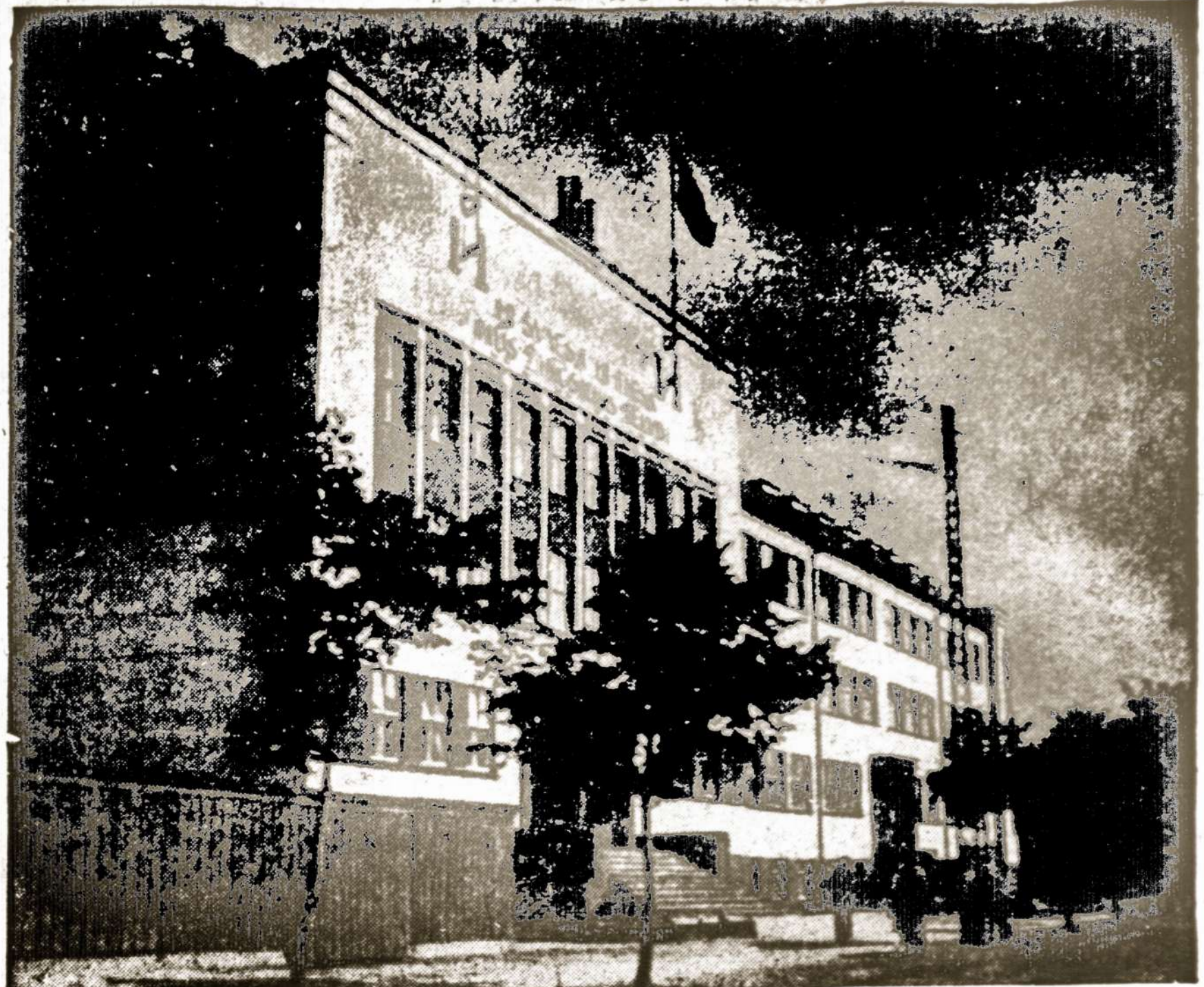
"Klaipėdos kraštui paskelbta apgultos stovis, laikraščiai ir šiaip krašte spausdinami dalykai pas- tatyti po cenzūrą. Lietuviškėji laikraščiai tur visą spaudžiamąjį tekstą atiduoti iš anksto į apsta- tuojamą valdžią — prancūzišką ar vokišką vertimą, kadangi ten lie- tuvių kalbos niekas nesupranta. Paštas ir gelžkelių susisiekimas vi- samė krašte sustabdytas. Tiktai Kuršiskomis marėmis važiuoja vie- nas pašto automobilis. Firma Gros- smann veža prie progos ir perso- nas su auto lig Krantos (Cranz) miesto. Lietuvių ginkluotieji stovi nuo 11'jan. vakaro jau už Klai- pėdos miesto durų. Vakar buvo mažesni susišaudymai."

Sausio 14-tos dienos padėtis Klaipėdos krašte

Sausio 14 d., Klaipėdos užėmi- mo išvakarėse, "Prūsų Lietuvių Balsas" išėjo pilno formato, bet tiktai dviejų puslapių. Trumpai ir nedrąsiai skelbiamos tokios ži- nios:

"Ketverge dienoje lietuviai užė- mę Firšterijos (Girulių) stotį. — Traukiniai taipojau apstatyti lie- tuvių. Lietuvių partizanai tur jau didžiausią dalį Klaipėdos krašto apstatę. Trūkiai visiškai nebeva- žiuoja ir pašto susisiekimas dali- nai pertrauktas. Kaip pranešama, bus šiandien pašto siuntiniai ko- pomis gabenami. Pavakarėje bu- vo girdėti šaudant pūckomis ir mašinpūckomis. Klaipėdoj ir vi- samė krašte paskelbtas apgultimo stovis, apie ką jau vakar pranešė- me. Užvakar apie 8.30 val. užėmė kokie 400(?) lietuvių partizanų Šilutę. Vyriausia kvatiera apsigy- venusi "Germanijos" viešbutyje."

Sausio 14 d., savanorių štabas. stovėjęs Ginduliuose (6 km. nuo Klaipėdos), gavo patikimų žinių, kad Varšuvoje yra nusistatyta pa- siųsti į Klaipėdą lenkų karo lai- vą "Komendant Pilsudski". Jam atvykus, alijantų oberkomisaras Petisnė, turėjo prašyti, kad padėtų ginti miestą nuo sukilėlių. Todėl 1923 m. sausio 15 d. 0 vl.

Klaipėdos lietuvių gimnazija Nepriklausomybės laikais.

pradėtas miesto puolimas, nuolat aidėjo šūvių garsai, bildėjo spro- gstančios rankinės granatos. Pran- cūzams ir krašto policijai skubėjo į pagelbą freistatininkai, — lie- tuviams priešingai nusistatymo jau- nuoliai, ant švarko rankovės užsi- dėję kaspinas. Prie "Dampfboot" jau anksti rytą susispietė dau- gybė žmonių ir laukė Extrablatt'o su naujausiomis žiniomis. Nera- miai visi kalbasi viena tema — apie sukilėlius, esą tūkstančiai jų apsupę miestą, esą jie labai gerai apginkluoti patrankomis ir kulko- svydziais ir t. t. "Kaspinuočiai" jaunuoliai vienas po kito traukia nuo rankų "garbės" ženklus ir sle- pia juos kišenėse."

Sukilėlių Direktorija atsikelia į Klaipėdą

Klaipėdą paėmus, sudarytoji Simonaicio Direktorija buvo pra- plėsta Dr. Gaigalaičiu ir mažųjų laukininkų atstovu Kristupu Lek- šu. Sausio 16 d. Direktorija per- sikėlė į Klaipėdą. Išsiskirstę Di- rektorijos valdininkai buvo suk- viesti. Paaikškinus, kad pasikeitė politinė padėtis, bet valdininkai palieka visi pareigose, kurias ir toliau privalo sąžiningai pildyti, davimas, kuriame dalyvaudavo ir buvęs Direktorijos pirmininkas, negalėjo atvykti, nes pirmininkas Dr. Steputaitis buvo pabėgęs, taip pat nebuvo matyti kitų direk- torių. Kitą dieną sužinota, kad besislapstą Direktorijos nariai — Reidis ir Matzies telefoniška be- siskelbėsi Direktorijos nariais. — Jie tuoj buvo sumiti. Tardyme pa- aiškėjo, kad jie daugiau nebesi- kaito Direktorijos nariais ir, davę pažymėjimus, kad jie iš direktori- jos yra atsiskę, buvo paleisti. — Sausio 16 d., apie 23 val. Simonai- tis susikvietė susidariusiai padė- čiai aptarti aukštuosius krašto val- dzios ir savivaldybės pareigūnus. Dalyvavo visi viršininkai, išsky- rus policijos vadą Kornelių, kuris buvo į Vokietiją pabėgęs. Į jo vie- tą čia pat buvo paskirtas policijos kapitonas Jurgaitis."

Pirmieji sukilėliai žygiuoja

Staiga pasigirdo šūkiiai: Jie atei- na. Štai Liepojaus gatvę žygiuoja būrelis sukilėlių — tiktai apie 15 ginkluotų vyrų su vadu priekyje. Minia plūsta į Aleksandro aikštę ir apspinta saujelę sukilėlių. Tie patys žmonės, kurie prieš keletą valandų dar keikė sukilėlius, da- bar nugalėtojus pasitinka draugi- kai. Vienas kitas kalbina tuos ci- viliai apsigengusius ir nuvargu- sius, susipurvintus jaunuolius. Noriai jiems rdomas kelias į til- tą, į prefektūrą. Prieina Biržos tiltą. Jis atsuktas. Tuoj keli vy- rai nulpa krantine žemyn, pagau- na virvę ir bendrai su sukilėliais ima traukti, tiltą uždaryti. Tada visi kartu žygiuoja toliau Lauki- ninkų gatvę, kur sutinkami jau skaitlingesni sukilėlių būriai. Prie Lass krautuvės matosi pirmosios aukos. Ant plikos žemės ramiai išlisi keli savanoriai, atidavę savo gvybę už Mažosios Lietuvos lais- vę. Kelios lietuvaiteis atneša tau- tines vėliavas ir jomis užkloja karžygius, kad smalsuolių akys neardytų jų ramaus miego."

Prefektūroje gyvenimas verda, kaip bičių avilyje. Ties anga su- kilėlių rikiuoja ir tvarko mažo ūgio karys — tur būt, vienas iš savanorių vadų. Staiga atlekia žinia, kad Magistrate ruošiamas priešpuolimas, kad ten esąs ginklų sandėlis, kad ten ginkluojasi pa- sitraukę freistatininkai. Sukilėliai tuoj pasiūnčia grupę partizanų į magistratą reikalą iširti. Jie krei- piasi į vyr. burmistrą, kuris bet aiškina, kad įstaigoje nėra jokių slaptai laikomų ginklų ir prieš su- kilėlius niekas nemano kėsintis. Reikalo aiškinimo tikslu partiza- nai pasima antrąjį miesto burmi- strą į sukilėlių štabą. Ten sargy- ba nurodo, kad antrąją aukštę eina pasitarimai su buvusiais kra- to valdovais prancūzais. Už stalo sėdi sukilėlių vadai. Tarpe jų pri- cūzų komisaras Petisnė su adju- tantu Laroche. Petisnė, išvydęs įeinantį burmistrą, jo gerą pažis- tamą, tuoj sušuko: "Sehen Sie, ich bin gefangen!"

Norint su prancūzais susitvar- kyti ir užbaigti karo stovį prieš atvykstant lenkų kariškam laivui, tą pačią sausio 15 d. kapituliavu- siems pfancūzams buvo tuojau sugrąžinti ginklai ir patiekto

Susitarimas su Santarvės atstovais

Okupacinės kariuomenės auto- ritetui atstatyti, buvo pradėtos tam tikros derybos, kurių pasėko- je Simonaicio direktorija vasario 15 d. atsistatydino. Naują direk- toriją sudarė Viktoras Gailius, pa- sikvietęs lietuvių atstovus Borcer- tą ir Birškų ir vokiečių atstovus pirkli Faik ir socialdemokratų par- tijos pirmininką Pannars. Naujai direktorijai pareigų perdavimo proga buvo susirinkę direktorijos valdininkai, buvusios santarvinin- kų valdžios atstovai, Ambasadorų konferencijos delegatai ir kiti pa- reigūnai. Čia Simonaitis trumpai išdėstė, kokiomis aplinkybėmis buvo sudaryta direktorija ir kaip teko pradėti darbą. Savo prane- šimą jis baigė žodžiais: "Laisvę pajūtę, Jungo nebvilksim."

Hercus Monte

Žiūrėk, rytuose aušra jau teka; Pabudę paukščiai pagiriais šneka: Laikai juk mainos: slėgė pikti, — Nušvis kiti —

Lietuvai mūsų tėvynei.

Maironis

TĖVŲ ŽEMĖ

LASO Anglijos Vietininkijos leidžiamas laikraštis. Išėina kas 3—4 savaites. Turinys gvyvas, įdo- mus, nušviečias ir tenykščių lietu- vių gyvenimą. Iliustruotas.

Prenumerata JAV ir Kanadoje metams — 2½ dol., atskiras nu- meris — 20 cnt.

Užsisakyti galima šiuo adresu:

"Laisvoji Lietuva", 911 W. 32 St., Chicago 8, Ill.

Skaitydami KARĮ būsite gerai informuoti apie pasaulinius įvy- kius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos, retais paveik- slais iliustruotų ir Lietuvos karių atsiminimų iš įvairių laikų.

Metinė prenumerata \$ 5.00; ra- sykite: KARYS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Balys Sruoga

Audžia, audžia

Auksagijį audimėlį...
Saulė nukopo už marių...
Sutemos šėšėliai sklendo,
Šaldančiai bučiuoja veidą...

— Man šaudyklėlė —
Lengva valtelė —
Po ežerėlį —
Po audimėlį...

— Rytą pasėja,
Vakarą piauna...
Irstausi ašei
Po ežerėlį...

— Saulė pakyla,
Ir nusileidžia...
Žiūris lėlijos
Ir dobilėliai...

— Aš audimėlin
Po lėlijėlę...
Mano dailė —
Ilga — be galo...

Šaltos rankos — drebulės...
Gluduma, kaip paukštė juoda...
Ir šėšėliai, kaip našlaičiai...

Audžia, audžia
auksagijį
audimėlį...

DAILININKŲ GYVENIME

— V.K. Jonynas Marketparko
lietuvių bažnyčiai Čikagoje padarė
visą eilę vitražinių darbų. Be to,
jo vitražiniais darbais pasipuošus
ir naujoji St. Louis lietuvių
bažnyčia. Abiejų bažnyčių projek-

MUTUAL FEDERAL SAVINGS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo.
- Pinigams padėti nereikia v žinėti.

Juos galite pasiūsti paštu.
Mes apmokėsime pašto išlaidas.

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN!
2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill.
Phone: VI 7-7747
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Įstaigos VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų. Trečiadieniais visai ne- atidaroma.

tus darė inž. arch. J. Mulokas.

— Adelaidėje — Australijoje buvo suruošta J. A. Kudirkos meno darbų paroda. Tai jaunas dailininkas, bet gražiai užsirekomendavo.

— New Yorke, Stiebel meno galerija dar šį mėnesį numato suruošti Vyt. Kasiulio, gyv. Paryžiuje, meno parodą.

— J. Bakis, gilindamas meno studijas Paryžiuje, numato suruošti keramikos — vario ir geležies darbų parodą.

Tik tada galės baltveidis
I juodveidį pažūrėti
Ir važiudams prie pat jojo
Pasėdėti.

Tokio muilo nesuradus,
Mes čia turim apsisotti,
Nors mažytę valandėlę
Pagalvoti.

Kaip ten bus pas Abraomą?
Gal ir Petrui pasirodys
Neprimtinai i rojų
Juodaodis?

O jei Petrui gailėstingam
Juodveidėlis ims patikti,
Baltveidėlį gal už vartų
Jis palikti.

Eina areštai, muštynės.
Jei tu juodas, būk juodesnis,
Mat, baltasis sako esąs
Garbingesnis.

Ten mokykloj neįleisčia,
Sesti jiems greta neduosia.
Autobuse su juodukais
Nevažiuosia.

O juodukai reikalavo
Su baltaisiais atsisėsti.
Tad policija ten ėjo
Jų išmesti.

Kai juodukai ten streikavo,
Pėsti ėjo, nebvažiavo,
Tad policija vėl veikė —
Areštavo.

Tiek pasauly išradėjų,
Privalėtų susiprasti,
Kokį muilą ar tepalą
Čia išrasti.

Ir tikrai, reik užsimoti
Tokio muilo reikalauti,
Kad juodukų juoda odą
Nuskalauti.

BUICK'AS
LIETUVIŠKAS
MOTOBILIS
907 WEST 35th STREET
Tel. LA 3-2022

**AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR
Sinclair GAZOLINO STOTIS**

Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys.
Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.
A. STANEVIČIUS
Garažo tel: RPublic 7-9842 Namų: WAlbrook 5-5934
2641 West 71 Street

Ben Star FASHION
STYLE
QUALITY

ChicagoLand's, Smartest
Styles for Men and Women
4630-32 S. ASHLAND AVE. YArds 7-3900
Open Mon. & Thurs. Noon 'til 9 P.M.; Other days 8:30. to 5:30

JONASKANIS
JUS APTARNAUS GIMTOJE KALBOJE

LIUDAS TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS
Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Fire-tone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
1934 W. 59th Street Tel: GRovehill 6-9136
M. CESAS, patyręs automobilių specialistas

LIETUVIŲ AUDITORIJA

3133-37 So. Halsted Str. Telef. VI-2-6172

POKYLIAMS KONCERTAMS VESTUVEMS **4 Sales**

Moderniškai įrengtos VIRTUVĖS
(su maistu ar be maisto)
išnuomojamos neaukštomis kainomis.

Jūsų patogumui čia pat **BARAS**

Jaukus putojančių taurių pavėsis ir žavi muzika.

PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — FIGŪS SĄŽININGAS PATARNAVIMAS. —
NAUJI DIDELI SUNKVEŽIMIAI — PATOGULINTI PERKRAUSTYMU
IRANKIAI KAIP PATYS SUNKVEŽIMIAI, TAIP IR JOSŲ PER-
KRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INSIURINTI.

JUOZAS NAUJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill.
Tel: WAlbrook 5-9209

ELGIN

Didelis pasirinkimas įvairių vietos ir užsienio firmų LAIKRODŽIŲ ir BRANGENYBIŲ

Sąžiningas taisyimas už žemas kainas.

Mes rekomenduojame "EGLIN" laikrodžius.

A. R. JUNEVIČIUS ir SŪNUS,
Y.A. 7-8266
3317 So. Halsted St.

Only watch with DURAPOWER MAINSPRING*

ARS-FOTO STUDIJA

3210 So. Halsted St., Chicago, Ill., daro įvairių dydžių portretus ir nuotraukas.

Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus.

Aprūpina gera filmine medžiaga.

BALDŲ IR ĮVAIRIŲ DAIKTŲ SAUGUS, GREITAS, TVARKINGAS IR NEBRANGUS

PERKRAUSTYMAS

Jokio kainos skirtumo nėra bet kurioje Chicago kolonijoje gyvenantiems bei persikeliantiems. Gera aprauda.

Antanas Vilimas
3415 So. Lituania Ave., Chicago, Ill.
Telefonas: FRontier 6-1882.

LIOUDESIO VALANDŲ
Sėskite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia
RPublic 7-9000 — 7-9001 Automobiliams vieta
Tiesa, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime kopyčią arčiau Jūsų namų.

LIUDAS TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS
Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Fire-tone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
1934 W. 59th Street Tel: GRovehill 6-9136
M. CESAS, patyręs automobilių specialistas

IVAIRŪS PATAISYMAI IR DAŽYMAS

NAUJŲ NAMŲ STATYBA

LIUDAS TAUJENIS
6828 S. Maplewood Ave.
Tel: HE. 4-8848

WALTER SASNAUSKAS
2534 West Marquette Rd.
Chicago 29, Ill.
Telef: GRovehill 6-8402.

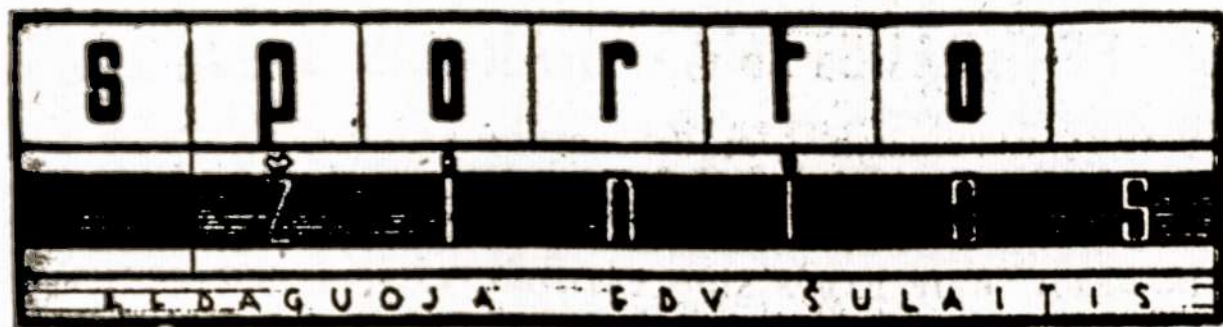
Stato naujus namus pagal tarti ir planus.
Atlieka įvairius remonte darbus

Moderniausius baldus, naujausius televizijos aparatus žinomiau šių firmų, įvairias krosnis, kilimus ir viską, kas reikalinga namų įrengimui Jūs pirksite pigiau

Lietuvių FREEYBOS Bendrovėje

ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.

2316 West Roosevelt (12-i St.). Tel: SEeley 3-4711
Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUDONIS Jus maloniai sutiks, parodys ir duos praktiškų patarimų Jums rūpimais reikalais

Redakcijos adresas: 1330 So. 51st. Ave.
Cicero 50, Ill. Tel.: OLYmpic 2-4992.

Pereitų metų sportinė apžvalga

Beskambant Naujųjų Metų varpų garsams, atnešantiems daug neaiškumų ir vilčių ateičiai, atidarykite praėjusią dieną ir, tyliam žingsniui krentant iš dangaus, pažvelkite į 1956 metų sportinę skrynią, prikrautą įvairių lobų, dabar nežymiai nuslinkusių į istorijos lapus.

Pereitę metai tarptautiniame sporto fronte buvo nebeilniai: jie liko atžymėti Australijoje vykusia Olimpiada, davusia nemažą džiugų momentų joje dalyvavusiems sportininkams bei žiūrovams, bet taip pat ir padariusia nemažą plyšį tarp Rytų ir Vakarų, nors ji buvo stengiamasi kiek galima daugiau užlipdyti. Tačiau dirbtinės sovietų sportininkų šypsenos jų susimąčiusiuose veiduose nedavė bendradarbiavimui reikiamos šilumos ir ši Olimpiada buvo tik rusų imperijos eilinis pro pagandos įrankis, kuriuo jie padarė žingsnį į "proletariato įsigalėjimą pasauliui".

Lietuviškame sporto horizonte mes irgi turėjome savotišką olimpiadą — Šiaurės Amerikos liet. sporto žaidynes, pravestą Čikagoje ir Detrote — Windsore. Čia nesimatė tokios didelės įtampos ir didelio susidomėjimo, kaip Melbournio sporto aikštėse ir viskas praėjo įprastinėmis vėžėmis: suvažiuo būrys sportininkų, pažaidę po kelias dienas ir vėl išvažiavo. Ne spauda apie tai daug rašė, nė žmo nės atėjo sportininkų pasirodymų pažiūrėti. Jeigu Čikagoje dar keli šimtai publikos buvo susirinkę, tai Detrote ir Windsore nė pusės jos nebuvo. Tiesa, apie žaidynes buvo nemaža rašyta po jų, kada kai kurie karingai nusiteikę žmonės norėjo sunieškinti jiems nemėgstamas sporto šakas ar asmenis, o kitiems prisiję gintis nuo užpuolikių. Tačiau tas nebuvo naujas dalykas, pas mus pasidarejęs gana "normaliu" ir nebe specifinis 1956 metams.

Šiaip buvo daugiau judama šio se atskirose vietose — Čikagoje, New Yorke, Detrote ir Clevelande, gi kitos vietovės, kaip Rochesteris, Filadelfija, Bostonas, Omaha ir kt., pasitenkino tik vietinio pobūdžio pasireiškimais.

Lietuvių tarpe geriausiai pasižymėjo Čikagos LSK Neris, laimėjęs VI Š. Amerikos liet. sporto žaidynes, o amerikiečių tarpe gra žiai pasireiškė Čikagos Lietuvių Futbolo Klubas ir Detrote LSK Kovas, laimėję pirmąsias vietas vietinėse futbolo pirmenybėse. — Lengvoje atletikoje neblogai darbuos Clevelando LSK Žaibas, Bet jo pajėgumas paskutiniiais metais sumažėjo. Šis klubas pereitais metais nustojo pajėgiausios savo sportininkės — Elvyros Šikšniūtės, kuri žaidynių metu lūžo kojos kaulą.

New Yorke buvo daugiausia reikiama futbolo ir krepšinio šakose, kurias čia judina Lietuvių Sporto Klubas ir Lietuvių Atletų Klubas. Pirmasis iš jų ten dalyvauja "German-American" futbolo pirmenybėse, tačiau į pirmąsias vietas nepajėgia išsimušti, nežiūrint to, kad į savo eiles yra priėmęs ir kitataučių futbolininkų.

Pagelbėkime savo artimiesiems siuntiniais KUR BEBŪTŲ — LIETUVOJE AR SIBIRE

Lietuvių bendrovė OVERSEAS CARGO CO. siūnia į LIETUVĄ (ir kitur) siuntinius su: angliskom vilm. medžiagom, avalyne, vaisiais, maistu, siuv. mašinom, dviračiais, laikrodžiais, akordeonais. (Siūniama iš Anglijos per HASKOBA).

Bendrovė taip pat persiūnia į LIETUVĄ ir Jūsų sudarytus ir mums pristatytus siuntinius (siūniama ir oro paštu). Visi mokesčiai sumokami siuntėjo, gavėjas NIEKO NEMOKA. Pristatymas garantuojamas — PILNAS DRAUDIMAS (siūniama per Globe Travel Service).

Prašykite katalogų bei informacijų:
OVERSEAS CARGO CO., 2412 W. 47 St., Chicago 32, Ill.
LA 3-5049, YA 7-4337

Siuntinių tarnyba 8 metai — S. P. JUODVALKIS.

Iš pavienių sportininkų bene geriausiai pasirodė šachmatininkai, kurių eilėse pažymėtini: Povilas Tautvaiša, Kazys Jakštas, Aleksandras Zujus (Čikaga), Detroitietis Kazys Škėma, Ed. Staknys iš New Yorke, Kazys Merkis ir A. Keturakis (Bostonas), clevelandietis dr. A. Nasvytis ir kt.

Pereitų metų vasarą buvo išrinktas naujas FASK-as, tačiau jo veiklos iki šiai dienai nebeteko matyti. Ankstesnis FASK-as nors ir nebuvo veiklus, tačiau bent siuntinėdavo spaudai ir sporto klubams pranešimus, bet naujasis ir to nebedaro. Nėra aišku, ką šis tylėjimas turėtų reikšti, bet, manoma, jog jis nieko gero nežada, nors liaudis ir sako, jog tyla — gera byla.

1956 metais pasigedome pritariamo sportui ir iš mūsų vadovaujančių bei rikiuojančių veiksmų. Įvairiuose posėdžiuose nedaug buvo tekalbama apie sportą, kadangi sportinė sritis yra nedėkinga sritis savo grupinėms ar politinėms ideologijoms prakišti. Buvo daugiau rūpinamasi "rimtesniais" dalykais, o sportas, jų nuomone, tebuvo tik "vaikų darbas".

Buvo taip pat praleista proga — dalyvavimas vasarą įvykusiame Kultūros Kongrese atskira sportininkų sekcija. Bet dėl to daug nusiminti ir atgailauti nebetenka, nes šią vasarą įvyksta Jaunimo Kongresas, todėl bent jo metu sportininkai galėtų susirinkti ir apsvarstyti savo reikalus. Šį kartą tikrai nereikėtų pranausti šios progos ir atsilyginti už praėjusias klaidas.

Bendrai imant, 1956 metų lietuviškojo sporto balansu — pasižliaugti negalime, nes jis mus ne kiek nepradžiugino. Vis tas pats vėžio tempas, visuomenės ir vyresniųjų sporto darbuotojų abūjumas bei pačių sportininkų nepilnas reikalų supratimas lydėjo šių metų laikotarpį. Gal 1957 metai bus našesni? Gal?

Edv. Šulaitis

PRADĖTOS SALĖS FUTBOLŲ ŽAIDYNĖS

Sausio mėn. 6 d. Čikagoje buvo pradėtos salės futbolo pirmenybės, kuriose dalyvauja 20 komandų, jų tarpe ir lietuvių vietas. Lietuviai žaidžia I divizioneje ir čia pirmame susitikime pelnė pergalę, įveikdami "Hoosiers" 2:1. Įvarčius įmūšė Romas Libus. Komandą sudarė: Jonas Perkūnas, Vacys Omilijonas, Romas Kožėnas — Koženiauskas, Juozas Linartas, Romas Libus, Albertas Martinkus; atsargoje buvo — Vladas Širvytis ir Arno Haus.

Šios pirmenybės savo pobūdžiu skiriasi nuo lauke vykdomųjų. Čia yra žaidžiama po 7 žmonių kiekvienoje komandoje ir leidžiama turėti 2 atsarginius. Vienų rungtynių laikas — 20 minučių, kurios yra padalintos į du ketvirtus po 10 min. Varžybos vykdomos didžiojoje kariuomenės salėje — Chicago Avenue Armory 234 E. Chicago Ave.

Šį sekmadienį, 1:08 val. p. p. lietuviai turės antrąsias rungtynes prieš Vikings komandą, kuri pereitą sekmadienį įveikė Olympic vieneta 2:0. Pirmųjų rungtynių pradžia 12:45 val.; iš viso čia bus 11 susitikimų: 5 — I divizione, 5 "Major" divizione ir 1 — jaunių divizione.

SPORTINĖ KRONIKA

— Čikagos Lietuvių Futbolo Klubas pasivadino nauju — "Litanicos" vardu. Šio klubo futbolininkų treniruotės vyksta kiekvieną penktadienio vakarą nuo 8:30 val. iki 10 val. Marquette parko pastato salėje, 6700 So. Kedzie Ave.

— Jonas Gustainis užėmė Kanados Sporto Apygardos vadovo postą, kurį anksčiau turėjo Antanas Supronas. Naujasis Apygardos vadovas yra prieš kelis metus atsikėlęs iš Edmonto į Torontą ir jau spėjo pasižymėti, kaip energingas sporto darbuotojas. Įvertinant buv. vadovo A. Suprono darbą, Toronto "Vytytis" savo vakare Royal York viešbutyje jam įteikė gražų dail T. Valiaus paveikslą.

— V. Šimkus, Z. Kavaliauskas ir J. Gaidelis yra išrinkti Čikagos Lietuvių Futbolo Klubu revizijos komisijon.

— Aug. Mylė (pirm.), P. Šulė, J. Petruškevičius, J. Šiaučiuolis ir V. Renkytė sudaro naująjį Montrealio Tauro valdybą.

— Paulius Rožaitis, Toronto "Vytytis" futbolininkas, buvo išrinktas geriausiai pasirodžiusiu Toronto futbolo žaidėju vienos savaitės laikotarpyje. Jis buvo apdovanotas Carling alaus fabriko skirta dovana.

KITUR

— Toronto lietuviai sportininkai viešėjo Hamiltone ir čia susitiko su vietos Kovo sporto klubu. Stalo tenisą laimėjo šeiminkai 5:0, o vyrų krepšinyje pergalę nu sėdė svečiai 5:27. Mergaičių krepšinyje Kovo krepšinininkės išplėšė laimėjimą prieš Toronto Aušros mergaites 17:14.

— Montrealio Tauro krepšinio komanda pirmose savo pirmenybių rungtynėse įveikė Armeniaus krepšinio penketukę 70:58.

— Brooklyno Lietuvių Atletų Klubu krepšinio komanda pasiekė pirmą šio sezono pergalę vietos pirmenybėse, įveikdama estus 72:36. Už LAK žaidė: Kidžius, Bačanskas, Keskonis, Dauksa, Kazlauskas ir Macis.

KĄ JIE DIRBA

• "Laisvosios Lietuvos" administracijos paraginai, pareigingesnieji ligi sausio mėn. 1 d. už "Laisvosios Lietuvos" siuntinėjamą pilnai atsisei, užsakydami ją ir 1957 metams. Įsidėmėtina, kad senesnioji karta parodė daugiau pareiškimo už jaunesniąją.

Nesuskubusiems atsiskaitymo terminas prailginamas iki vasario mėn. 1 dienos.

• LASo Čikagos skyriaus parengimas įvyksta gegužės 4 dieną Lietuvių Auditorijoje, įvairia, įdomia programa. Gros Balio Pakšto orkestras.

• LASo Clevelando skyriaus pastangomis, Detroito Dramos Mėgėjų Sambūris, vadovaujamas Z. Arlauskaitės — Mikšienės, gruodžio mėn. 1 d. Clevelando visuomenėi suvaicino J. Petruolio 6-šių veiksnių pjesę "Prieš Srovę".

Lietuviškoji visuomenė — skyriaus pastangas įvertino gausiai į vaidinimą atsilankydama.

• LAS Anglijos vietininkija š. m. vasario 2-3 dienomis šaukia skyrių atstovų suvažiavimą.

• B-vės "Sava" susirinkimas. Š. m. sausio mėn. 6 d. įvyko Berdrovės "Sava" šauktas metinis susirinkimas, kuriame akcininkai aptarė b-vės reikalus ir išrinko naują vadovybę. B-vės direktoriais išrinkti: A. Dapkus, Stp. Deviskis, V. Kačinskis, B. Macianskis ir K. Oželis, jun.

Malonu pažymėti, kad akcininkai nutarė ir ateityje "Laisvajai Lietuvai" duoti patalpas naudojimuisi nemokamai.

• Prezidento inauguracijoje dalyvavo adv. A. Oliš su žmona, dr. Stp. Biežis su žmona, adv. A. Lapinskas su žmona ir kiti.

• Mirga Žadeikytė, Lietuvos ministerio Vašingtone plk. P. Žadeikio duktė, praleisdama šventes Čikagoje, gruodžio 29 d. dalyvavo "Laisvosios Lietuvos" spaudos balijuje. Buvo apsisitjusi Breitonparke pas Kazį ir Eveliną Oželius. M. Žadeikytė mokytoja Vašingtone priemiestyje, dėstydama paisybą.

• Dail. Kelečių ir aktorę Kiełaitę, už įprasmintą vedybinio gyvenimo, gandra apdovanojo — pirmagimiu sūnum.

• Atvyko iš Vokietijos. Kūčiose Bronė ir Aleksas Survilai atvyko iš Vokietijos ir apsigyveno Čikagoje — Bričporte pas dukteris — Bronę ir Aldoną (820 W. 34 Pl.). A. Survila buvo ilgametis Vidaus Reikalų Ministerijos Administracijos departamento direktorius, ats. karininkas ir Ats. Karininkų S-goj Centro Valdyboje ejęs įvairias pareigas ir šiaip dirbęs eilėje organizacijų. Trėmtyje, Vokietijoje, Hana stovykloje buvo lietuvių kom.eto pirmininku ir stovyklos vadovu. Br. Survilienė, žinoma moterų veikėja, LTM "Grazinos" Dr-jos viena steigėjų ir centro valdyboje eįsi įvairias pareigas.

• Birutė ir Ignas Navickai, o taip pat Modesta ir Vitalis Umbražai, t. y. dvi sesutės vieno mėnesio laikotarpyje ištekejusios, š. m. sausio mėn. 19 d. Lietuvių Auditorijos šiaurinėje salėje, artimųjų ir prietelių draugystėje švenčia 10 metų vedybinio gyvenimo sukaktį.

• "Pirmyn" choras, vadovaujamas muz. Kazio Steponavičiaus, išsivertė į lietuvių kalbą Jono Štrauso operetę Fledermaus (Šiks nosparnis), kuri numatoma pastatyti šį rudenį, tradicinėje, metinėje šventėje.

• Antikomunistinio Fronto konferencija. Sausio 13 d. 4 val. p. p. Brooklyne, Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubu patalpose įvyksta Antikomunistinio Fronto informacinė konferencija.

Konferencijoje ponia dr. Magda De Spur, žymi Vengrijos veikėja, Pitsburgo universiteto profesorė, skatys paskaitą apie Vengrijos kovas už laisvę. Be to, Tarpautinio Fronto Prieš Komunizmą pirm. I. Povilaitis (atvykęs iš Paryžiaus), darys pranešimą. Bus priimtos rezoliucijos.

Kviečiami kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Kiekvienas žmogus tegali geriausiai tobulėti savo tautiškume.

Vydūnas

Ne mokslo patentai ir ne septyneriopi talentai sudaro piliečių garbės vainiką, o darbas, darbas iš tikrų širdies motyvų.

Vaižgantas

Nekilnojamo turto pirkimo — pardavimo reikalais kreiptis:
Alg. BUDRECKAS
REALTY
4081 Archer Ave.
(prie California Ave)
Tel.: LAfayette 3-3384

Pavasariinių, vasariinių, sportinių, darbinų ir išėginių drabužių — didelis pasirinkimas, pas

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBU IR BATŲ KRAUTUVĖ.
4622 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill.
Telef.: YA 7-1272
Čia gausite geras prekes pigesne kaina ilgesniam išat-mokėjimui be nuosimėnu!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.
Krautuvė atdara: Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 val. ryto iki 9:30 val. vak., kitomis dienomis iki 6 v. vk. Sekmdieniais nuo 10 iki 2:30 val. Kalbame lietuviškai.

GYDYTOJAI

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas — 3148 West 63rd Street
CHICAGO, ILL.
Ofiso telefonas: PProspect 8-1717
Valandos: po pietų 1-3; vak. 7-8.
tikiai antradieniais ir penktadieniais.
Trečdieniais ir sekmadieniais ofisas uždarytas.
BUTAS: 3241 W. 66th PLACB
Tel.: RE 7-7868

Tel: ofiso AR 6-0161
rez. GR 2-9203

Daktaras

JUOZAS BARTKUS

Gydytojas ir Chirurgas
2336 W. Chicago Ave.,
Chicago 22, Ill.

Val: 1-3:30, 6-9 p. p. pirmad.
antrad., ketvirtad., penktad.;
11 val. ryto — 2 val. p. p. šeštad.
Tik susitarus trečdieniais.

WESTCHESTER

COMMUNITY CLINIC
Dr. VYTAUTAS DARGIS

ir

Dr. RIMAS VIENUŽIS

Adr.: 1938 So. Mannheim Road
Telef.: Fillmore 5-2727.

24-rius valandos medicinos pagalbos.

Rentgenas.

pilna klinikinė laboratorija.
E. K. G., P. M. R. ir t. t.

24-RIŲ VALANDŲ

MEDICINOS PAGALBOS

TARNYBA

DR. JUOZAS PAUKŠTYS DANTŲ GYDYTOJAS

4253 So. Archer Ave.

Įėjimas iš Whipple Ave.

Priėmimo valandos:

nuo 10 iki 12,

nuo 2 iki 6 ir nuo 7 iki 9 val.

Išskiriant trečdienius ir sekmadienius.

Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val.

Telefonas:

ofiso LAfaet 3-4949

namų CE 3-7786

Vaistine

Savininkas

Pr. A. Šimkus

3301 South Halsted Street

Tel.: Virginia 9080 ir 9081.

Didelis pasirinkimas įvairių kosmetikos dalykų ir malonus patarnavimas pačio savininko

Pr. Šimkaus.

JAUKIAI

PRALEISI

VAKARĄ

CICERO UZEIGOJE

LITUANICA

pas TADĄ KAZIMIERAITĮ

Čia be gardžių gerimų ir skandžių, yra įvairių žaidimų:

4920 West 14th Str., Cicero 50,
Illinois. Telef.: TOWNhall 3-9601

NAUJA

MAISTO PRODUKTŲ

KRAUTUVĖ

649 West 119 St.

Sav. Juozas Bešonis

WA 8-2009 ir FR 6-6336

Pristato į namus, taip pat pobūviams ir parengimams maisto ir mėsos gaminius.

LIETUVIŠKA DRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobiliu, baldų, namų ir visos kitos apdraudos — asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Valstybės patvirtintos kainos.

Agentams ir brokeliams aukščiausi komisai.

AUTOMOBILIŲ FINANSAVIMAS.

Bankiniai procentai. Nauji automobiliai 4% — vartoti — 6%. Veikia Notariatas. Smulkesniai ir nemokamai informacijai gauti skambinkite, rašykite, uželkite —

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 So. Ashland Ave., Chicago 36, Ill. Tel.: WA1brook 5-5671

